

แม่ย่านาง: การรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยของเยาวชน  
Mae Ya Nang: Adolescents' Perceptions and Safe Driving Behaviors

จิรานันท์ นิลแสง

ณัฏฐ์ ยันต์ทอง

วิทยาลัยทองสุข

Jiranun Nilsang

Thanad Yanthong

Thongsook College

Email: jiranun.sunny18@gmail.com

รับบทความ: 12 กุมภาพันธ์ 2569; แก้ไขบทความ 18 มีนาคม 2569; ตอรับบทความ: 23 มีนาคม 2569

Received: February 12, 2026; Revised: March 18, 2026; Accepted: March 23, 2026

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมา ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ของแม่ย่านาง และ 2) ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อกับแม่ย่านางการสร้างการรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้แบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ คือ กลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และมุมมองเชิงวัฒนธรรม 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ กลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อกับแม่ย่านางการสร้างการรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป คือ ผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลที่ไม่เคยเรียนโรงเรียนสอนขับรถ ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์เป็นประจำ ผู้ใช้ถนนทั่วไป การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัย เชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อย และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาชี้ว่าแม่ย่านางยังมีบทบาทเป็นกลไกทางวัฒนธรรมที่เสริมสติและทัศนคติด้านความปลอดภัย มากกว่ากำหนดพฤติกรรมโดยตรง ความเชื่อควรถูกบูรณาการร่วมกับเหตุผล กฎหมาย การฝึกอบรม และการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนอย่างยั่งยืน 2) ความเชื่อเรื่องแม่ย่านางเป็นกลไกทางวัฒนธรรมและจิตใจที่เชื่อมโยงการเดินทางกับแนวคิดความปลอดภัย สะท้อนการปรับตัวของวัฒนธรรมไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน โดยทำหน้าที่เสริมสติ วินัย และความรับผิดชอบ มากกว่าการกำหนดพฤติกรรมโดยตรง และสามารถบูรณาการกับการเรียนรู้สมัยใหม่เพื่อสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย

**คำสำคัญ:** แม่ย่านาง; การรับรู้; พฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัย; เยาวชน

### Abstract

This research aimed to: 1) study the history, traditions, beliefs, and rituals related to Mae Yanang, and 2) examine beliefs about Mae Yanang in relation to perception formation and driving behavior. The informants were selected through purposive sampling and consisted of three groups: 1) key informants, who possessed in-depth knowledge about the history, beliefs, and cultural perspectives; 2) practitioner informants, who provided information on beliefs about Mae Yanang in relation to perception formation and driving behavior; and 3)

general informants, including private car drivers who had never attended a driving school, regular motorcycle riders, and general road users. This study employed a qualitative cultural research approach. Data collection instruments included surveys, interviews, observations, focus group discussions, and workshops.

The findings revealed that: 1) Mae Yanang continued to play a role as a cultural mechanism that reinforced awareness and safety attitudes rather than directly determining behavior. Such beliefs should be integrated with reason, laws, training, and modern learning to create a sustainable road safety culture. 2) Belief in Mae Yanang functioned as a cultural and psychological mechanism linking travel with the concept of safety. It reflected the adaptation of Thai culture from the past to the present by promoting mindfulness, discipline, and responsibility rather than directly controlling behavior, and it could be integrated with modern learning to foster a culture of safety.

**Keywords:** Mae Ya Nang; Awareness; Safe Driving Behavior; Youth

## บทนำ

การขับขี่ยานยนต์เป็นกิจกรรมที่ผูกโยงกับชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมร่วมสมัยอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยซึ่งระบบขนส่งสาธารณะยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการเดินทางได้อย่างครอบคลุม ทั้งในด้านเส้นทาง ความสะดวก และความปลอดภัย (กรมการขนส่งทางบก, 2566) ส่งผลให้การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลกลายเป็นทางเลือกหลักของประชาชนทุกช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางไปทำงาน การศึกษา หรือการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการขับซึ่งควรสะท้อนถึงคามมีวินัยและความรับผิดชอบต่อสังคม กลับกลายเป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญของการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินในแต่ละปี รายงานขององค์การอนามัยโลกชี้ว่า ประเทศไทยมีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศทั่วโลก และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างต่อเนื่อง (WHO, 2023) กลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงเป็นพิเศษคือเยาวชนอายุระหว่าง 15–24 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการเรียนรู้การขับซึ่งมีประสบการณ์จำกัด และยังอยู่ในกระบวนการพัฒนาด้านอารมณ์และสังคม เยาวชนจำนวนมากมีแนวโน้มขับด้วยความเร็วสูง มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป และประเมินความเสี่ยงต่ำกว่าความเป็นจริง พฤติกรรมดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากค่านิยมทางสังคม เช่น ความกล้า ความเร็ว และการแสดงออกถึงความเป็นอิสระ ซึ่งมักถูกมองว่าเป็นลักษณะเด่นของวัยรุ่น (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2545) นอกจากนี้ การเลียนแบบพฤติกรรมจากเพื่อนและสื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นตัวกระตุ้นสำคัญ เช่น การขับเร็ว การแข่งรถบนถนนสาธารณะ หรือการเผยแพร่คลิปที่ทำทนายกฎหมาย ซึ่งล้วนเพิ่มโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุ การขาดความรู้และจิตสำนึกด้านความปลอดภัยทำให้เยาวชนจำนวนมากไม่ตระหนักถึงผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยง การขับอย่างไม่ปลอดภัยจึงไม่ใช่เพียงเรื่องของทักษะเชิงเทคนิค แต่ต้องอาศัยการรับรู้ความเสี่ยง การควบคุมอารมณ์ และเจตคติที่ดีต่อกฎหมายจราจร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้เชิงสังคม

ในบริบทของจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ปริมาณการใช้รถยนต์และรถจักรยานยนต์จึงมีความหนาแน่นสูง (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสา

ธารณภัยจังหวัดชลบุรี, 2566) สถิติชี้ว่าชลบุรีติดอันดับต้น ๆ ของประเทศในด้านอุบัติเหตุทางถนน โดยมีสาเหตุหลักจากการขับรถเร็วเกินกำหนด การไม่เคารพกฎจราจร และการขาดทักษะการขับขี่ที่ปลอดภัย ซึ่งล้วนเชื่อมโยงกับการรับรู้และเจตคติของผู้ขับขี่ พฤติกรรมของเยาวชนยังได้รับอิทธิพลอย่างมากจากกระบวนการเลียนแบบทางสังคม (social modeling) ตามแนวคิดของ Bandura (1986) ซึ่งอธิบายว่ามนุษย์เรียนรู้พฤติกรรมจากแบบอย่าง โดยเฉพาะจากเพื่อนและบุคคลที่มีอิทธิพลในสื่อ เยาวชนมักให้ความสำคัญกับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานของกลุ่ม (Erikson, 1968) การได้รับแรงเสริมจากยอดไลก์หรือคำชื่นชมในสื่อออนไลน์ยิ่งทำให้พฤติกรรมเสี่ยงถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ (Bloom, 1996) แม้ว่าการอบรมจากโรงเรียนสอนขับรถจะช่วยพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐาน แต่พฤติกรรม การขับขี่ในชีวิตจริงกลับขึ้นอยู่กับเจตคติและแรงจูงใจภายในมากกว่า ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen, 1991) เจตคติ ความตั้งใจ และการรับรู้การควบคุมตนเองเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น การสร้างพฤติกรรมขับขี่ปลอดภัยจึงต้องพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (สัญญา สัญญา วิวัฒน์, 2540)

ในจังหวัดชลบุรี เยาวชนจำนวนมากเติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว พฤติกรรมขับขี่จึงมักสะท้อนการแสดงอัตลักษณ์และความเป็นตัวตน เช่น การแต่งรถซิ่ง การรวมกลุ่มขับรถกลางคืน หรือการแข่งขันความเร็ว (TDRI, 2564; ธนวิวัฒน์ พันธุ์พานิช, 2561) การศึกษาของกรมการขนส่งทางบก (2566) ยังพบว่า แม้เยาวชนจะผ่านการอบรมแล้ว แต่เจตคติที่มองว่าการฝ่าฝืนกฎเป็นเรื่องเล็กน้อยยังคงทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง

จากบริบทดังกล่าว งานวิจัยเรื่อง “แม่ย่านาง: การรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยของเยาวชน” จึงมุ่งศึกษาบทบาทของความเชื่อเรื่องแม่ย่านางในฐานะทุนทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการขับขี่ของเยาวชนไทย เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ด้านจิตสังคมและวัฒนธรรมของความปลอดภัยทางถนน และนำไปสู่การพัฒนา นโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ของแม่ย่านาง
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อกับแม่ย่านางการสร้างการรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยของ

เยาวชน

### ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง แม่ย่านาง: การรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยของเยาวชน ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

#### 1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และมุมมองเชิงวัฒนธรรม เช่น ผู้บริหารและครูโรงเรียนสอนขับรถที่ได้รับการรับรอง นักวิชาการด้านสังคมวิทยา มานุษยวิทยา หรือพฤติกรรมการใช้ถนน เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐด้านความปลอดภัยทางถนน ตลอดจนผู้นำชุมชนหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านความปลอดภัยในชุมชน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน

10 คน ได้แก่ ผู้เรียนในโรงเรียนสอนขับรถทั้งวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ผู้ขับขีที่เคยผ่านการเรียนจากโรงเรียนสอนขับรถ ผู้ปกครองหรือสมาชิกครอบครัวของผู้เรียน และประชาชนหรือผู้ใช้ถนนในชุมชนใกล้เคียง และกลุ่มบุคคลทั่วไป (Purposive Informants) จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ขับขีรถยนต์ส่วนบุคคลที่ไม่เคยเรียนโรงเรียนสอนขับรถ ผู้ขับขีรถจักรยานยนต์เป็นประจำ ผู้ใช้ถนนทั่วไป เช่น คนเดินเท้าหรือผู้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะ ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่นและผู้ที่เคยประสบหรือพบเห็นอุบัติเหตุทางถนนในชีวิตประจำวัน

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559: 53-56)

1. แบบสำรวจ (Survey) ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลระดับทัศนคติโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่างๆดังนี้ สำรวจข้อมูลพื้นฐาน สำรวจการรับรู้และความเชื่อเรื่อง “แม่ย่านาง” สำรวจประสบการณ์และพฤติกรรม การขับขี สำรวจความเชื่อกับพฤติกรรม การขับขีปลอดภัย

ก่อนทำการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามผู้รู้ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สอบถามจากหน่วยงานทางราชการ เพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี 2 แบบดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม ปรับปรุงจาก (มิณฑกานต์ สร้อยแสง และกิงกาญจน์ จงสุขไกล, 2563) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ชุด ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ แม่ย่านาง: การรับรู้และพฤติกรรม การขับขีปลอดภัยของเยาวชน

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้รู้ (Key Informants) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่อง แม่ย่านาง: การรับรู้และพฤติกรรม การขับขีปลอดภัยของเยาวชน เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ เพื่อผู้วิจัยกำหนดประเด็น คำถาม ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ดังนี้ ประวัติความเป็นมาของแม่ย่านาง ความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านาง ประเพณี พิธีกรรมเกี่ยวกับแม่ย่านาง

3. แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ร่วมกับโรงเรียนสอนขับรถ โดยร่วมทำกิจกรรม สังเกต เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแม่ย่านาง ความเชื่อเกี่ยวกับแม่ย่านาง และประเพณี พิธีกรรมเกี่ยวกับแม่ย่านาง เพื่อนำไปกระทำข้อมูลต่อไป

3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในโรงเรียนสอนขับรถ โดยที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนสอนขับรถ

#### 4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนสอนขับรถ คือ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5-10 คน ในพื้นที่ ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำ และให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นใบงาน ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการ วิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

#### 5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนสอนขับรถ คือ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5-10 คน ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ จะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็น ในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

### 3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์) เป็น การศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการ สอบถามข้อมูลจากผู้รู้และเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้เก็บข้อมูลยึดหลัก “องค์รวม” (Holistic) ตามแนวคิดของ งามพิศ สัตย์สงวน (2539: 53-55 อ้างอิงใน ในตะวัน กำหอม. 2559: 53-56) ดังนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies) ประมาณ 6 เดือน เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. แบบสำรวจ ผู้วิจัยขอความร่วมมือและจัดส่งแบบสำรวจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ตามแนวแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีแบบสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วิดีโอบันทึกภาพและเสียง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์ผู้รู้ จำนวน 3 คน (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ชุด แต่ละชุดใช้ สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 5 กลุ่ม

2.2 การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interviews) เป็นการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก (In depth Interviews) เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมาย โดยใช้ ทฤษฎี

3. แบบสังเกต ผู้วิจัยสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนสอนขับรถ ตามแบบสังเกต 2 รูปแบบดังนี้

3.1 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - participant Observation) ผู้วิจัยทำการสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนสอนขับรถ โดยที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนฯ แล้วจดบันทึกข้อมูลที่พบโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรม

3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ผู้วิจัยทำการสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนสอนขับรถ โดยที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนฯ แล้วจดบันทึกข้อมูลที่พบโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรม

4. แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนสอนขับรถ ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและประชาชนทั่วไป มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสอนขับรถ มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย กรอบประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้: การรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยของเยาวชน โดยใช้แบบบันทึกเสียง วิดีโอบันทึกภาพและเสียงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

#### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ วิชาการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจดบันทึก การอัดเทป และการบันทึกภาพ จัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้วดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดของ ทรงคุณ จันทจร (2559: 131-144) ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม. 2559: 53-56) (1) การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อมูลจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็นต้นว่า กิจกรรมในโรงเรียนสอนขับรถ ความเชื่อ แม่ ยานาง: การรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยของเยาวชน และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี เพื่อมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม โดยใช้วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆ ในการวิเคราะห์ตามการมุ่งหมายและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

#### 5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลงานวิจัยนั้น หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งแล้วและเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีการ พิจารณาและวิพากษ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเสนอต่อที่ประชุมของกลุ่มและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ทราบ ในการพิจารณาตามประเด็นที่ทำการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งของเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอข้อมูลพร้อมภาพประกอบบางขั้นตอน โดยใช้แบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

## สรุปผลการวิจัย

### 1. ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องแม่ย่านางกับการรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ของเยาวชน มีเป้าหมายเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนรูปแบบความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติในการใช้ยานพาหนะในบริบทวัฒนธรรมไทย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถึงอุดมศึกษาตอนต้น มีสัดส่วนเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและกึ่งเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุทางถนนค่อนข้างสูง

เยาวชนส่วนมากมีประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์มากกว่ารถยนต์ เนื่องจากความสะดวกและต้นทุนต่ำ อย่างไรก็ตาม พบว่ามีบางส่วนยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับขี่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านการเข้าถึงการเรียนรู้และระบบฝึกอบรมความปลอดภัยอย่างเป็นทางการ

ในด้านการรับรู้เรื่องแม่ย่านาง เยาวชนส่วนใหญ่รู้จักและให้ความหมายในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยสร้างความอุ่นใจในการเดินทาง ความเชื่อนี้มักได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัวและสื่อออนไลน์ โดยทำหน้าที่เป็นฐานทางจิตใจมากกว่าการกำหนดพฤติกรรมโดยตรง ทศนคติโดยรวมสะท้อนว่าเยาวชนเห็นด้วยกับการใช้ความเชื่อควบคู่กับเหตุผลและหลักความปลอดภัยสมัยใหม่ แม้จะตระหนักถึงความสำคัญของการสวมหมวกนิรภัยและการปฏิบัติตามกฎจราจร แต่การปฏิบัติจริงยังได้รับอิทธิพลจากแรงกดดันทางสังคมในบางสถานการณ์ ผลการสำรวจจึงสะท้อนว่า “แม่ย่านาง” สามารถทำหน้าที่เป็นกรอบวัฒนธรรมที่ช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยได้ หากถูกเชื่อมโยงกับความรู้และทักษะการขับขี่อย่างเหมาะสม

### 2. ผลการสำรวจการรับรู้และความเชื่อเรื่อง “แม่ย่านาง”

ผลจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ และบุคคลทั่วไป แสดงให้เห็นว่าแม่ย่านางยังมีบทบาทในระดับจิตใจ วัฒนธรรม และการสื่อสารทางสังคมเกี่ยวกับความปลอดภัยบนท้องถนน กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสอนขับรถ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้นำชุมชน มีมุมมองสอดคล้องกันว่า ความเชื่อนี้ไม่ควรถูกใช้แทนกฎหมายหรือทักษะ แต่สามารถใช้เป็นกรอบเชิงสัญลักษณ์ในการสื่อสารเรื่อง “สติ ความไม่ประมาท และความรับผิดชอบต่อชีวิต”

กลุ่มผู้ปฏิบัติ เช่น ผู้เรียนขับรถวัยทำงาน ผู้สูงอายุ และผู้ปกครอง มักตีความแม่ย่านางในเชิงเตือนใจให้มีสติ มากกว่าการพึ่งพาในเชิงปาฏิหาริย์ ขณะที่ผู้สูงอายุและครอบครัวให้คุณค่ากับบทบาทด้านการสร้างความอุ่นใจและการถ่ายทอดคุณธรรม

ส่วนกลุ่มบุคคลทั่วไปมองว่าแม่ย่านางเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่ช่วยลดความกังวลและเพิ่มความรู้สึกมั่นคง แต่ทุกกลุ่มเห็นพ้องกันว่า ความปลอดภัยที่แท้จริงต้องตั้งอยู่บนทักษะ ความรู้กฎหมาย และการมีสติเป็นหลัก

### 3. ผลการสำรวจประสบการณ์และพฤติกรรมการขับขี่

ข้อมูลจากทั้งสามกลุ่มสะท้อนตรงกันว่า พฤติกรรมขับขี่ปลอดภัยไม่ได้ขึ้นกับทักษะทางเทคนิคเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยทัศนคติ วินัย การควบคุมอารมณ์ และการตระหนักรู้ถึงความเสี่ยง กลุ่มผู้รู้ชี้ว่า ผู้ขับขี่ที่เข้าใจความเสี่ยงและเคารพกฎจราจร มักมีพฤติกรรมรอบคอบ ขณะที่พฤติกรรมเสี่ยงได้รับอิทธิพลจากบรรทัดฐานสังคมและการเลียนแบบ

กลุ่มผู้ปฏิบัติสะท้อนว่า หลังผ่านการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสติ การวางแผน และการควบคุมอารมณ์ ส่วนกลุ่มบุคคลทั่วไปยังพึ่งพาประสบการณ์และการสังเกตเป็นหลัก แม้จะมีความระมัดระวังเพิ่มขึ้นจากการเห็นผลกระทบของอุบัติเหตุในชีวิตจริง

#### 4. ความเชื่อกับพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัย

ทั้งสามกลุ่มมองตรงกันว่า ความเชื่อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในเชิงจิตวิทยาและวัฒนธรรม โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องเตือนสติ ลดความประมาท และสร้างกรอบคุณค่าทางสังคม มากกว่าการเป็นหลักประกันอุบัติเหตุโดยตรง ความเชื่อจึงมีคุณค่าในฐานะ “กลไกเสริม” หากทำงานควบคู่กับกฎหมาย ความรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

#### 5. บทบาทแม่ย่านางกับการสร้างการรับรู้และพฤติกรรมของเยาวชน

ข้อมูลจากการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต และกิจกรรมกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าแม่ย่านางมีบทบาทใน 3 มิติสำคัญ ได้แก่

- (1) มิติประวัติและวัฒนธรรม
- (2) มิติความเชื่อเชิงจิตสังคม
- (3) มิติพิธีกรรมและการเรียนรู้เชิงสัญลักษณ์

แม่ย่านางจึงไม่ใช่เพียงความศรัทธา แต่เป็นกลไกทางวัฒนธรรมที่ช่วยเชื่อมโยงสติ ความรับผิดชอบ และความปลอดภัยเข้าด้วยกัน โรงเรียนสอนขับรถจึงควรพัฒนาเป็นพื้นที่บ่มเพาะทั้งทักษะและจิตสำนึก เพื่อสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

### อภิปรายผล

1. ประวัติ ความเชื่อ และพิธีกรรมแม่ย่านางกับความหมายเชิงวัฒนธรรมในสังคมไทย จากการศึกษาประวัติความเป็นมา ประเพณี ความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับแม่ย่านาง พบว่า แม่ย่านางยังคงมีบทบาทในฐานะกลไกทางวัฒนธรรมและจิตวิทยาที่สำคัญในสังคมไทย แม้รูปแบบการเดินทางจะเปลี่ยนผ่านจากยุคดั้งเดิมสู่สังคมสมัยใหม่ ความเชื่อนี้มิได้ทำหน้าที่เป็นหลักประกันด้านความปลอดภัยโดยตรง หากแต่เป็นกรอบเชิงสัญลักษณ์ที่ช่วยเสริมสร้างความอุ่นใจ เตือนสติ และหล่อหลอมทัศนคติเรื่องความไม่ประมาทของผู้ใช้ยานพาหนะ

ข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนสะท้อนว่า ความเชื่อเรื่องแม่ย่านางมีอิทธิพลต่อ “การรับรู้และทัศนคติ” มากกว่าการกำหนดพฤติกรรมโดยตรง เยาวชนส่วนใหญ่เห็นว่าความเชื่อควรอยู่ร่วมกับเหตุผลและหลักความปลอดภัยสมัยใหม่ ขณะเดียวกัน ช่องว่างด้านการเข้าถึงการอบรมและใบอนุญาตขับขี่ แสดงให้เห็นว่าความเชื่อเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการสร้างความปลอดภัยอย่างเป็นรูปธรรม

ในมุมมองของผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ และบุคคลทั่วไป พบความเห็นสอดคล้องกันว่า ความเชื่อเรื่องแม่ย่านางสามารถนำมาใช้เป็น “เครื่องมือสื่อสารเชิงสังคม” เพื่อส่งเสริมสติ ความรับผิดชอบ และการเคารพชีวิต หากบูรณาการร่วมกับกฎหมาย การฝึกอบรม และการรณรงค์ในระดับชุมชน ความเชื่อจึงทำหน้าที่ “เสริม” ระบบความปลอดภัย ไม่ใช่ทดแทน แนวคิดนี้สอดคล้องกับงานของ จ้าวผิง และอีริชไตต์เกอว์ (2566) ที่ศึกษาความเชื่อแม่ย่านางเรือในไทยเปรียบเทียบกับ “ตุ้ยบวยเต้งเหินยั้ง” ในจีน พบว่า ทั้งสองวัฒนธรรมมองเทพนารีนผู้คุ้มครองยานพาหนะในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยสร้างกรอบศีลธรรม ความเคารพ และวินัยของผู้เดินทาง แม้รูปแบบพิธีกรรมจะแตกต่างกันตามบริบททางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานของ รุจิกาญจน์ ส

นนท์ และคณะ (2560) ที่ชี้ว่า ความเชื่อในสังคมไทยยุค 4.0 ต้องอยู่ร่วมกับการใช้เหตุผลและวิจารณ์ญาณ โดยเสนอการจัดการใน 3 มิติ คือ สังคม กฎหมาย และรูปแบบธุรกิจ เพื่อให้ความเชื่อดำรงอยู่ควบคู่กับคุณธรรม ความรู้ และการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเหมาะสม

2. ความเชื่อแม่ย่านางกับการสร้างการรับรู้และพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัยของเยาวชน ผลการวิจัยจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแบบผสมผสาน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ สะท้อนภาพรวมที่สอดคล้องกันว่า ความเชื่อเรื่องแม่ย่านางมีบทบาทในฐานะกลไกทางวัฒนธรรมและจิตใจที่เชื่อมโยงการเดินทางเข้ากับแนวคิดเรื่องความปลอดภัยในสังคมไทย

ในมิติประวัติความเป็นมา ทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นตรงกันว่า แม่ย่านางมีรากฐานจากวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ต้องเผชิญความเสี่ยงจากการเดินทางทางน้ำ ก่อนจะถูกถ่ายทอดและปรับใช้กับยานพาหนะสมัยใหม่ เช่น รถยนต์และรถจักรยานยนต์ กระบวนการนี้สะท้อนความสามารถของวัฒนธรรมไทยในการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี โดยยังคงรักษาแก่นของความเคารพพาหนะ ความไม่ประมาท และความรับผิดชอบต่อชีวิต

ในมิติความเชื่อและพิธีกรรม แม่ย่านางมิได้ถูกมองเพียงเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่ยังเป็น “สัญลักษณ์ของการเตรียมความพร้อม” ก่อนการเดินทาง พิธีกรรมทำหน้าที่เป็นช่วงเวลาแห่งการหยุดคิด ทบทวนความเสี่ยง และสร้างสติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านความปลอดภัยเชิงพฤติกรรม

ผลการสังเกตจากกิจกรรมกลุ่มยืนยันว่า โรงเรียนสอนขับรถมีบทบาทสำคัญในการแปลงความเชื่อเชิงวัฒนธรรมให้เป็นกรอบการเรียนรู้ร่วมสมัย โดยเน้นสติ วินัย และความรับผิดชอบต่อชีวิต มากกว่าการพึ่งพาความศักดิ์สิทธิ์โดยตรง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ สิทธิชัย สิงห์สุ และคณะ (2568) ที่พบว่า ปัจจัยด้านความรู้มีความสัมพันธ์กับทักษะการขับขี่อย่างปลอดภัยของนักศึกษา และสามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมความรู้เรื่องกฎจราจรในสถาบันการศึกษาได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานของ มณฑานต์ หาทรัพย์ และคณะ (2568) ที่เสนอรูปแบบการออกแบบพื้นที่ทางข้ามหน้าโรงเรียนอย่างปลอดภัย โดยเน้นการควบคุมความเร็ว สัญญาณเตือน การบังคับใช้กฎหมาย และความร่วมมือของชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อพฤติกรรมปลอดภัยอย่างยั่งยืน

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

1.1 ควรนำความเชื่อเรื่องแม่ย่านางมาใช้ในฐานะกรอบเชิงสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารเรื่องสติ ความไม่ประมาท และความรับผิดชอบต่อชีวิต ควบคู่กับการถ่ายทอดทักษะการขับขี่และความรู้กฎหมายจราจร เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมไทย โดยไม่ทดแทนหลักวิชาการและกฎหมาย

1.2 โรงเรียนสอนขับรถควรขยายบทบาทจากการฝึกทักษะเชิงเทคนิคไปสู่การหล่อหลอมทัศนคติ วินัย และจิตสำนึกสาธารณะ ผ่านกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ การเตรียมความพร้อมทางจิตใจ และการสะท้อนบทเรียนจากประสบการณ์จริง เพื่อสร้างวัฒนธรรมการขับขี่ปลอดภัยอย่างยั่งยืน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนากิจกรรมและสื่อรณรงค์ที่สอดคล้องกับการรับรู้และการตีความความเชื่อของแต่ละกลุ่ม เช่น เยาวชน วัยทำงาน และผู้สูงอายุ โดยเชื่อมโยงความเชื่อเข้ากับเหตุผล การตระหนักรู้ความเสี่ยง และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

1.4 การสร้างความปลอดภัยทางถนนควรดำเนินการควบคู่กันทั้งด้านกฎหมาย มาตรการเชิงโครงสร้าง และกลไกทางสังคม โดยใช้ความเชื่อและคุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือเสริมในการสร้างบรรทัดฐานทางสังคม ลดพฤติกรรมเสี่ยง และส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกันของผู้ใช้ถนน

1.5 ควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับบทบาทของความเชื่อทางวัฒนธรรมกับพฤติกรรมการขับขี่ในกลุ่มเยาวชนและบริบทพื้นที่ที่หลากหลาย รวมถึงการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่หรือวัฒนธรรมย่อย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับสังคมไทยในระยะยาว

## 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มเยาวชน ผู้ใช้รถจักรยานยนต์ ผู้ขับขี่ในพื้นที่ชนบทและเมืองใหญ่ รวมถึงพื้นที่ที่มีบริบททางวัฒนธรรมแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของความเชื่อเรื่องแม่ย่านางกับพฤติกรรมการขับขี่ปลอดภัย และเพิ่มความครอบคลุมของข้อค้นพบในระดับประเทศ

2.2 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานและการศึกษาเชิงติดตามผล และแนะนำให้ผสงานการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รวมถึงการวิจัยเชิงทดลองหรือเชิงติดตามผลระยะยาว เพื่อประเมินผลของการบูรณาการความเชื่อเชิงวัฒนธรรมกับการฝึกอบรมหรือการรณรงค์ด้านความปลอดภัย ว่าสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมการขับขี่ได้อย่างยั่งยืนเพียงใด

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อทางวัฒนธรรมกับกลไกความปลอดภัยรูปแบบอื่น โดยการวิจัยในอนาคตอาจเปรียบเทียบบทบาทของความเชื่อเรื่องแม่ย่านางกับความเชื่อหรือสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ รวมถึงกลไกสมัยใหม่ เช่น เทคโนโลยีความปลอดภัยหรือมาตรการเชิงนโยบาย เพื่อทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมิติทางวัฒนธรรม จิตวิทยา และโครงสร้างสังคมในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน

## เอกสารอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก. (2566). *คู่มือแนวทางการจัดอบรมความปลอดภัยในการขับขี่สำหรับผู้สูงอายุ*. กรมการขนส่งทางบก.
- กิตติพงษ์ สุนทรวิจิตร. (2562). พฤติกรรมการรวมกลุ่มของวัยรุ่นกับอัตลักษณ์ทางสังคมในพื้นที่เมืองท่องเที่ยวภาคตะวันออก. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 45(2), 85–102.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2539). *การวิจัยทางมานุษยวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำเริญ และธีรโชติ เกิดแก้ว. (2566). การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องแม่ย่านางเรือในประเทศไทยและตุ้ยบ๊วยเต็งเหนียงในมณฑลไหหลำ สาธารณรัฐประชาชนจีน. In *Proceedings of the 9th National and International Conference on "Research to Serve Society", 1st July 2022 at Huachiew Chalermprakiet University, Bangphli District, Samutprakarn, Thailand*. (e-Conference) p. 579-594.
- ทรงคุณ จันทจร. (2553). *ทฤษฎีวัฒนธรรมและสังคม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ในตะวัน กำหอม. (2559). *การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม* (เล่มที่ 2). วิทยาลัยทองสุข.
- มนทกานต์ หาทรัพย์, อรณิชา เบญจวารังกุล, ณฐกร พุกสุขสกุล และวิฑูร อธิวิฑูรธรรม. (2568). การปรับปรุงความปลอดภัยของทางข้ามหน้าโรงเรียนในประเทศไทย: การศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศจากนานาชาติ. In *การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 30* (28–30 พฤษภาคม 2568). ประจวบคีรีขันธ์.

- มิณฑกานต์ สร้อยแสง และกิ่งกาญจน์ จงสุขไกล. (2563). การตอบสนองด้านวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนของผู้ใช้รถใช้ถนนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในเขตพื้นที่เสี่ยงจังหวัดปทุมธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 9(2), 125–140.
- รุจิกาญจน์ สานนท์, จุฑา เทียนไทย และกันยารวีร์ สัทธาพงษ์. (2560). ทิศทางธุรกิจความเชื่อของสังคมไทยยุค 4.0. *วารสารร่วมพฤษภา มหาวิทยาลัยเกริก*, 35(1), 11–35.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). *จิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการศึกษา*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (2564). *รายงานสถานการณ์พฤติกรรมการขับขี่ของเยาวชนไทยและแนวทางส่งเสริมการขับขี่ปลอดภัย*. ทีดีอาร์ไอ.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชลบุรี. (2566). *รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนจังหวัดชลบุรี ประจำปี 2566*. ผู้จัดทำ.
- สิทธิชัย สิงห์สุ, ณิชภัทร เฟ่งพัฒน์ และกนกวรรณ ม่วงพูล. (2568). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะในการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ปลอดภัยของนักศึกษา คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 6(2), 45–52.
- องค์การอนามัยโลก. (2566). *รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทย ปี 2566*. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Bloom, M. (1996). *Primary prevention practices: Issues in children's and families' lives*. Sage Publications.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. Norton.